

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

چرا مجلات رشد برای دانش آموزان منتشر می‌شود؟

www.roshdmag.ir

به نام خدا

«رشد» عنوان مشترک ۳۵ عنوان مجله‌ای است که در دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش ایران با شمارگان بیش از سی و شش میلیون نسخه در سال منتشر می‌شود. این مجلات با زمینه‌های آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی برای مخاطبان پیش‌دبستانی تا کارشناسان بزرگسال در حوزه‌های گوناگون علوم پایه، علوم انسانی و فنی حرفه‌ای منتشر می‌شوند.

این نشریات آموزشی و تربیتی می‌کوشند در چارچوب «تحول بنیادین در آموزش و پرورش» با رویکردهای فرهنگی - تربیتی، توسعه عدالت آموزشی، ارتقای جایگاه علمی و تربیتی، توسعه مشارکت همه‌جانبه و بهینه‌سازی منابع انسانی با تأکید بر اصول بنیادین: درستی، دقت، روشنی، روزآمدی و جذابیت، نقش تکمیلی در محتوای کتاب‌های درسی داشته باشند و متناسب با تحولات علمی، پژوهشی و فناوری و با تکیه بر هویت ملی و ارزش‌های فرهنگی و اسلامی، زمینه‌های لازم را برای تربیت دانش‌آموزانی دانا، توانا، دیندار و آماده برای زندگی با عزت فراهم سازند.

در این میان، هفت عنوان مجله، به شرح زیر برای دانش‌آموزان منتشر می‌شود:

۱. رشد کودک، برای دانش‌آموزان پیش‌دبستانی و پایه اول دوره آموزش ابتدایی؛
۲. رشد نوآموز، برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره آموزش ابتدایی؛
۳. رشد دانش‌آموز، برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و پنجم دوره آموزش ابتدایی؛
۴. رشد نوجوان، برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه ۱؛
۵. رشد برهان ریاضی متوسطه ۱، برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه ۱؛
۶. رشد جوان، برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه ۲؛
۷. رشد برهان ریاضی متوسطه ۲، برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه ۲.

فواید انتشار مجلات رشد

مجلات رشد - که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی به آن‌ها «بیک» اطلاق می‌شد - پیشینه‌ای حدود نیم قرن دارند. در تولید این مجلات، صدها نویسنده، مترجم، تصویرگر، گرافیست و عوامل مختلف فنی و هنری نقش دارند و می‌کوشند هر ساله، با ارائه تازه‌ترین و غنی‌ترین مطالب علمی، جذاب‌ترین داستان‌ها و لطیف‌ترین شعرها و... مهمان مد ارس ایران شوند.

اما به راستی فواید و آثار مثبت مطالعه مجلات رشد در بین دانش‌آموزان چیست؟ مواردی که اشاره می‌شود، برخی از فواید مطالعه مجلات رشد می‌باشد:

انتقال میراث فرهنگی، تقویت هویت دینی و ملی و آشنایی با میراث فرهنگی ملل

مجلات رشد، پل ارتباط با میراث فرهنگی اسلام و ایران می‌باشند و دانش‌آموزان را با مفاخر ایران و جهان اسلام در زمینه‌های علمی، ادبی، تاریخی و... آشنا کنند. در ضمن در انتقال هوشمندانه و متعادل و به دور از افراط و تفریط (شیفتگی و نفی‌گرایی محض) دستاوردهای علمی، فنی، ادبی و هنری و... سایر ملل به دانش‌آموزان، ایفای نقش نمایند.

حکایت‌ها، اسطوره‌ها، افسانه‌ها، قصه‌های حماسی و پهلوانی، از جمله آثاری‌اند که به‌ویژه کودکان از مطالعه آن‌ها لذت می‌برند و حس عدالت‌خواهی و قضاوت اخلاقی در آنان تقویت می‌شود.

بیان مشکلات، مصایب، آرزوها در قالب قصه‌های کهن و فانتزی‌های نو، دانش‌آموزان را با تجارب حسی و عقلی و رفتاری دیگران شریک می‌سازد و قدرت برخورد آن‌ها را با چالش‌های زندگی امروز افزایش می‌دهد.

متون مجلات رشد (داستان‌ها، شعرها، مقاله‌ها) باعث خودشناسی دانش‌آموزان، ایجاد نگاه وسیع و انتقادی به زندگی و از راه همسان‌پنداری با قهرمانان و الگوها، به راهکارهای عملی برای رویارویی با مسائل زندگی دست می‌یابند و از نظر عاطفی و روانی به نوعی «تخلیه روانی» می‌رسند.

بی‌تردید، هر سنی برای ادامه زندگی ناچار است که از تجربیات نسل‌های پیشین استفاده کند. مجلات رشد قادرند برای کمک به انتقال میراث فرهنگی از نسل‌های پیشین به نسل‌های امروزی و تقویت هویت دینی و ملی، گام‌های اساسی بردارند.

اصلاح و ارتقای سواد و ذوق بصری دانش‌آموزان

مجلات رشد با استفاده از گرافیک پویا و تصویرگری جذاب و عکس‌های مناسب، علاوه بر افزایش گیرایی محتوا، در اصلاح و ارتقای سواد و ذوق بصری و ابعاد زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان مؤثرند. افزایش سواد بصری و درک لذت‌های تصویری از رهاوردهای شکلی مجلات رشد است.

تسهیل در فرایند رشد ذهنی و روحی و ایجاد فرصت‌های تازه یادگیری

مجلات رشد براساس توانایی‌ها، علایق و نیازهای دانش‌آموزان تولید می‌شود و سعی می‌کند با استفاده از هنجارهای زبانی و تصویری، به شکل جذاب و گیرا ارائه گردد.

با مطالعه مجلات رشد، علاوه بر تقویت عادت به مطالعه و افزایش شناخت و آگاهی دانش‌آموزان، امکان رویارویی با مسائل پیچیده امروز جامعه و جهان در آنان فراهم می‌شود. در پرتو این شناخت، دامنه درک آنان از قابلیت‌های خود، باورهای دینی و انقلابی، واقعیت‌های پیرامونی و محیطی گسترش می‌یابد و مهارت‌های ایجاد ارتباط سالم با دیگران را می‌فهمند. این مسئله، باعث برقراری پیوند میان علم و دین از یک‌سو و زندگی دانش‌آموزان در خانه و جامعه، از سوی دیگر می‌شود.

رشد برای رشد

نشانی: ایرانشهر شمالی
ساختمان ۴ وزارت آموزش و پرورش
(شهید سلیمی).
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۳۳۳۱
کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۴۱۳
تلفن: ۰۲۱-۸۸۴۹۰۲۲۸
نمابر: ۰۲۱-۸۸۳۰۱۴۷۸

●●● توسعهٔ فرهنگ مطالعه و برانگیختن روحیهٔ جست‌وجوگری

علاقه به مطالعه باید از همان دوران کودکی در دانش‌آموزان نهادینه شود. مجلات رشد این امکان را فراهم می‌سازد تا نخستین تجربه‌های شیرین مطالعه در بین دانش‌آموزان پدید آید و میل به مطالعه و پژوهش را در میان آنان تقویت کند. بدیهی است، در صورت راهنمایی مناسب مربیان گرامی، این مجلات در آموختن شیوه‌های پژوهش و افزایش روحیهٔ جست‌وجوگری و شناخت پدیده‌های هستی، تأثیر گذار می‌باشند.

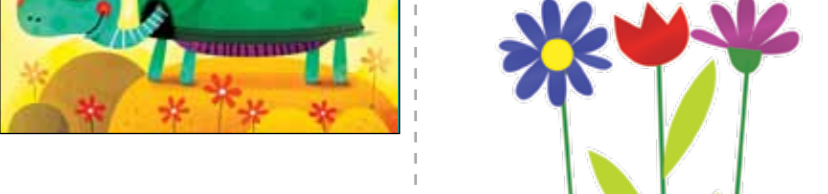
یادمان باشد. دوران کودکی یک فرد، تعیین‌کنندهٔ راهی است که او در سال‌های آتی خواهد پیمود. دانش‌آموزان امروز، در دنیایی پر از اکتشافات و فعالیت‌های علمی بزرگ زندگی می‌کنند. مجلات رشد می‌کوشند آنان را با دنیایی که در آن زندگی می‌کنند،

بشناسانند و آنان را برای خواسته‌ها و مقتضیات مادی و معنوی آماده سازند. دانش‌آموزان دارای نیروی کنجکاوی‌اند و به این سبب همواره می‌خواهند اطلاعاتی دربارهٔ حقیقت هستی، هدف زندگی، مفهوم خوشبختی و... به‌دست آورند و علاقه‌مندند اصول و قانون‌های حاکم بر آن را کشف کنند. آن‌ها باید از طریق مطالعه منابع علمی با این حقایق آشنا شوند. بی‌تردید، مجلات رشد، یکی از این منابع مفید و مورد اطمینان است.

●●● افزایش دانش و وسعت نگرش

مجلات به دلیل استفاده از تمام حوزه‌های علوم، معارف، هنرها و مهارت‌های بشری، باعث افزایش دانش و وسعت نگرش دانش‌آموزان می‌شوند.

حوزه‌های علمی (محض و کاربردی)، دانش اجتماعی (تاریخ، سفرنامه، آداب و رسوم، مسائل اجتماعی و...)، علوم انسانی (دین و فلسفه، روان‌شناسی، آرا و عقاید و...)، زندگی‌نامه (هنرمندان، ورزشکاران، دانشمندان، شاعران، نویسندگان، سیاستمداران و...)، بازی و سرگرمی (ورزش، بازی‌های فکری، ساختنی‌ها و...)، هنر (تاریخ، انواع مهارت‌ها و...) و... در گسترهٔ موضوعی مجلات رشد قرار می‌گیرند.

●●● بهبود فرهنگ رفتاری نگارشی

مجلات رشد در اشاعهٔ دانش‌های علمی و فنی و نشان دادن وجوه گوناگون، جذاب و شگفت‌انگیز جهان پیرامون به دانش‌آموزان مؤثرند. صفحات علمی در کنار

متون داستانی و شعر – که استعدادهای ادبی و تخیلی مخاطبان را شکوفا می‌کند – جنبه‌های پژوهشی، علمی و فنی آنان را بارور می‌سازد.

صفحات آثار مخاطبان، باعث تهییج در جهت نوشتن و جوشش ذوق ادبی و هنری آنان می‌گردد. در ضمن، داستان‌های علمی – تخیلی، رویکردی آینده‌نگر دارند و بر پایهٔ کشفیات علمی شکل می‌گیرند. چه بسا، جرقه‌های بسیاری از اختراعات فردا در دامنهٔ خیال‌پردازی‌های داستان‌های امروز در ذهن دانش‌آموزان پدید آید.

●●● بهبود شیوه‌های زبان‌آموزی

مجلات رشد در مناطقی که پدیدهٔ «دوزبانی» وجود دارد، با بهره‌مندی از زبان معیار، متون کوتاه و جذاب، در رفع یا کاهش برخی آسیب‌های زبانی و پیامدهای روانی و اجتماعی این مسئله، مؤثر است.

●●● توسعهٔ کتابخانه‌های کلاسی و مدرسه‌ای

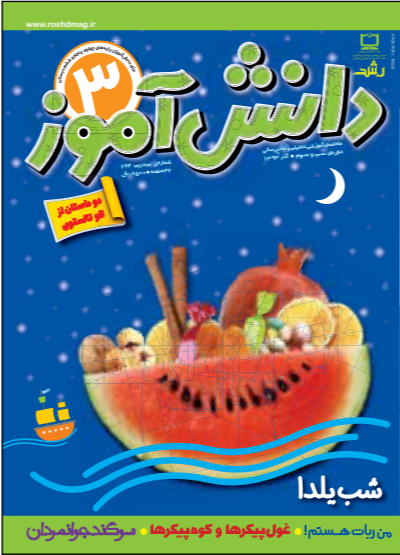
مجلات رشد، علاوه بر تقویت روحیهٔ پرسشگری در دانش‌آموزان، در صفحات «معرفی کتاب» آنان را به مطالعهٔ آثار جدید و مفید، ترغیب می‌سازد. این مسئله، انگیزهٔ استفادهٔ دانش‌آموزان از منابع نوشتاری و کتاب‌های کتابخانهٔ کلاسی و مدرسه‌ای را تقویت می‌کند.

در ضمن، با معرفی آثار مفید و مرتبط با برنامهٔ درسی، برای مدیران مدارس به‌عنوان «راهنمای تهیهٔ منابع مناسب برای کتابخانه‌ها» نقش‌آفرین خواهند بود.

●●● آشنایی با آثار نویسندگان جهان

آشنایی دانش‌آموزان با آثار نویسندگان جهان و استفاده از دستاوردهای هنری، ادبی و علمی دیگر ملل، گسترش‌دهندهٔ افق دید آنان است.

مجلات رشد با ارائهٔ ترجمهٔ درست، دقیق و روان این آثار به زبان فارسی، به همراه بومی‌سازی تصویق‌های آن‌ها متناسب با فرهنگ اسلامی، برای تحقق این مسئله می‌کوشند.

●●● زیباسازی محیط مدارس

استفاده از تصاویر و عکس‌های مجلات رشد در تابلوهای مدارس، ضمن ایجاد نشاط و تنوع در زمان‌های یادگیری، منجر به زیباسازی محیط مدارس و الگودهی در تقویت حس زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان می‌گردد.

●●● ایجاد و تقویت همبستگی اجتماعی

مجلات رشد با تجزیه و تحلیل و تفسیر رویدادهای مسائل زندگی جمعی و نیز راهنمایی و تبلیغ مبانی عقیدتی و ارزشی و انقلابی، زمینهٔ ایجاد و تقویت همبستگی اجتماعی را فراهم سازند.

●●● پاسخ به پرسش‌ها و انتقال تجربه‌های مفید

مجلات رشد علاوه بر رویکرد سرگرمی و تفریح و خواندن برای «لذت بردن»، قادر است در یافتن پاسخ‌های دانش‌آموزان و آموختن عمیق‌تر مفید باشد و قدرت درک و تحلیل عقلی و شناختی آنان را افزایش دهد و از این راستا، زمینهٔ گفت‌وگوی بیشتر علمی میان دانش‌آموزان و معلمان را فراهم سازد.

در ضمن، داستان‌ها، افسانه‌ها و... به‌عنوان بخشی از محتوای مجلات، تجربه‌های مفید و ماندگار پیشینیان را با زبانی شیوا و جذاب به آنان منتقل می‌کند.

●●● تقویت نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها

در ایجاد عادت به مطالعه و خواندن، نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها بی‌بدیل است. خواندن، عملی اکتسابی است و دانش‌آموزان برای کسب این عادت، نیاز به زمینه و بستر مناسب و مساعد دارند.

محتوای مجلات رشد به‌ویژه در ستین آغازین دورهٔ آموزش ابتدایی، به نحوی طراحی و تدوین شده است که همکاری جدی معلمان و خانواده‌ها را می‌طلبد.

پدران و مادران در منزل می‌توانند با «قصه‌خوانی» و معلمان با استفادهٔ مستمر و خلاق از محتوای مجلات در فرایند یاددهی – یادگیری، محیط خانه و مدرسه را به محیطی انگیزشی برای مطالعه به‌وجود آورند.

گفتنی است، گرفتن امتحان یا آزمون‌های چندگزینه‌ای از محتوای مجلات، جز ایجاد تلخکامی در مخاطبان و تداعی محتوای غیرجذاب و خشک و ایجاد دافعه در مطالعه، تأثیر دیگری نخواهد داشت.

●●● گسترش و پرورش فرهنگ نقد

نقد آگاهانه، دقیق، مناسب، به‌هنگام، به‌جا و کارآمد رویدادهای ادبی، هنری، اجتماعی و... زمینهٔ گسترش و پرورش فرهنگ نقد و نقادی سالم و آگاهانه را فراهم می‌سازد.

مجلات رشد با ارائه نقد، دانش‌آموزان را در پرسشگری، تحلیل، تفسیر، ارزشیابی و ارزش‌گذاری همه‌جانبه بر موضوع‌های گوناگون، توانا و در درازمدت، صاحب‌نظر می‌کند.

●●● آشنایی با هنرها و تقویت حس زیبایی‌شناسانه

مجلات رشد با استفاده از عنصر «هنر» – که عرصه‌ای بی‌انتهاست – منجر به آشنا کردن هنرهای گوناگون و تجربه کردن آن‌ها، بالا بردن سواد هنری و تلطیف عواطف و احساسات و تقویت حس زیبایی‌شناسانهٔ دانش‌آموزان می‌شود.

تصویرگران مجلات می‌کوشند با استفاده از عوامل تصویری نظیر طرح، خط، نقطه، رنگ، شکل، ماده و ابزارها و سبک‌های هنری در جهت تقویت ظرفیت‌های متن بهره‌گیری نمایند و با دیدنی کردن متون و نه صرفاً خواندنی بودن آن‌ها، با استفاده از رنگ، عکس‌های جذاب، تصویرسازی، اینفوگرافیک، کاریکاتور و نظایر آن، جذابیت مجلات را افزایش می‌دهند.

●●● کاهش بحران‌های روحی

مجلات رشد به‌ویژه در دانش‌آموزان نوجوان و جوان، ضمن توصیف حالات ویژه دوران بحران بلوغ، بریدن‌های عاطفی و دورگیری ذهنی آنان با خانواده، بیان روحیه‌های اعتراض‌گر، آرمان‌گرا و... در قالب‌های جذاب و اقناعی، زمینهٔ «بهداشت روانی» و کاهش بحران‌های روحی آنان را فراهم می‌سازند.

●●● گسترش فرصت‌ها و تعمیق فعالیت‌های پرورشی

مربیان و معلمان مدارس با استفاده از محتوای مجلات رشد در ساعات پرورشی، برگزاری مناسبت‌ها (نمایش، سرود و...)، مراسم صبحگاه یا ظهرگاه، فوق‌برنامه‌های تربیتی، در گسترش فرصت‌ها و تعمیق فعالیت‌های پرورشی می‌کوشند.

استفاده از محتوای مجلات برای کلاس‌های مطالعه و تحقیق و پژوهش‌های گروهی، به‌ویژه در مناسبت‌های مذهبی و ملی، از ایده‌های مرتبط در این حوزه است. به‌ویژه در دورهٔ آموزش راهنمایی، محتوای مجلات رشد در غنی ساختن ساعت پرورشی با اختصاص زنگی به نام «زنگ رشد» (زنگ مطالعهٔ مجلات رشد) به‌صورت آزادانه و اختیاری و خلاق، فرصت‌های شیرین خلاقیت و کار گروهی را فراهم می‌سازد.

●●● پرورش خلاقیت ذهنی و هنری

صفحات کاردستی و هنری مجلات رشد، محتوای مناسبی برای اجرای نمایش‌نامه‌های کلاسی، ساختن کارهای دستی و هنری، آشپزی و... می‌باشد و زمینهٔ ایجاد فضای خلاقیت ذهنی و هنری و دست‌ورزی دانش‌آموزان را مهیا می‌سازند.

●●● افزایش شوق به مطالعهٔ کتاب‌های درسی و پیشرفت تحصیلی

مجلات رشد به‌عنوان جزئی از بستهٔ آموزشی وزارت آموزش‌وپرورش در پیشرفت یادگیری یا اثربخشی آموزش و نیز تسهیل‌کنندهٔ رابطهٔ میان معلم و دانش‌آموزان ایفای نقش می‌کنند. این مجلات با برخورداری از تنوع مطالب و جذابیت لازم، امکان برانگیخته‌شدن انگیزه‌های درونی دانش‌آموزان را برای تحقیق و یادگیری عمیق، گسترده و پایدار فراهم می‌سازند. در ضمن، در ایجاد فرصت خلاقیت و نوآوری در فرایند یاددهی – یادگیری برای معلمان و دانش‌آموزان نیز تکمیل برنامهٔ درسی با روش‌های تسهیلی، تعمیقی و توسعه‌ای، تأثیر فراوان خواهند داشت.

●●● غنی‌سازی اوقات فراغت و سرگرم کردن هدفمند

مجلات رشد با انتخاب مطالب تازه، علمی و کاربردی، کاربرد زبان ساده و شیرین، مشارکت دادن دانش‌آموزان در مقام خبرنگاران افتخاری و نویسندگان نشریه، استفاده از تکنیک‌های نوشتاری روزنامه‌نگاری، بهره‌گیری از معما، جدول، بازی، طنز و دیگر سرگرمی‌های علمی و... باعث غنی‌سازی اوقات فراغت و سرگرم کردن هدفمند دانش‌آموزان می‌شوند.

